

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj 32 0 Rs 187891 19 Rev
Sarajevo, 20.08.2020. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Fatime Imamović, kao predsjednice vijeća, Zlate Džafić i Jasminke Kubat, kao članica vijeća, u pravnoj stvari tužitelja H. R. iz T., zastupan po punomoćnicima T. B. i M. B., odvjetnicama iz T., protiv tuženih 1.T. k. – V. T.K, koga zastupa K. p. T., i 2. Z. z. o. T. k., radi poništenja rješenja o razrješenju i utvrđenju diskriminacije v.p.s. 10.100,00 KM, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 32 0 Rs 187891 15 Rsž 2 od 19.02.2019. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 20.08.2020. godine, donio je

P R E S U D U

Revizija se djelimično usvaja, drugostepena presuda ukida u dijelu kojim je odbijena žalba tužitelja u odnosu na zahtjev za utvrđenje da je prvotuženi povrijedio pravo tužitelja na jednako postupanje na način da je diskriminisao tužitelja zbog pripadnosti drugoj političkoj stranci i za naknadu nematerijalne štete, te u dijelu za naknadu plaće za period od ... godine do ... godine, kao i u odluci o troškovima postupka i u tom dijelu predmet vraća drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

U preostalom dijelu revizija tužitelja se odbija.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Tuzli broj: 32 0 Rs 187891 13 Rs od 13.02.2015. godine odbijen je kao neosnovan tužbeni zahtjev tužitelja koji glasi:

Utvrđuje se da je prvotuženi povrijedio pravo tužitelja na jednako postupanje na način da je diskriminisao tužitelja zbog pripadnosti drugoj političkoj stranci što je imalo za posljedicu eliminaciju tužitelja sa radnog mjesta i ostanak bez zaposlenja kao i duševne bolove, te se obavezuje prvotuženi da tužitelju na ime nematerijalne štete isplati novčani iznos od 10.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana ulaganja tužbe pa do isplate.

Poništava se kao nezakonito rješenje o razrješenju tužitelja sa dužnosti direktora Z. z. o. TK broj godine i rješenje o imenovanju A. H. za direktora Z. z. o. TK brojod godine.

Obavezuje se drugotuženi da tužitelju uspostavi radno-pravni status tako što će istog vratiti na radno mjesto direktora Z. z. o. T. k. te uspostavi mu sva prava iz radnog odnosa počev od ... godine pa do ponovnog stupanja na rad.

Obavezuje se drugotuženi da tužitelju R. H. na ime pripadajućih plaća i naknada plaća za period od ... do ... g. isplati ukupan iznos od ... KM, od čega na ime neto plaća iznos od ... KM, na ime toplog obroka iznos od ... KM sve sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana ulaganja tužbe pa do isplate kao i da mu na navedene iznose uplati iznos od ... KM na ime doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, te da tužitelju naknadi troškove parničnog postupka.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Tuzli broj: 32 0 Rs 187891 15 Rsž 2 od 19.02.2019. godine žalba tužitelja se djelimično uvažava i presuda Općinskog suda u Tuzli broj 32 0 Rs 187891 13 Rs od 13.02.2015.godine se preinačava u dijelu kojim je odbijen tužbeni zahtjev za poništenje kao nezakonitog Rješenja o razrješenju tužitelja, tako da se sudi:

Utvrđuje se da je Rješenjem V. T. k. broj odgodine tužitelj H. R. nezakonito razriješen od dužnosti direktora Z. z. o. T. k. (drugotuženi), pa se navedeno Rješenje poništava.

U ostalom dijelu žalba tužitelja se odbija i prvostupanjska presuda potvrđuje.

Odbija se zahtjev punomoćnika tužitelja za naknadu troškova žalbenog postupka kao neutemeljen.

Protiv drugostepene presude u odbijajućem dijelu reviziju je blagovremeno izjavio tužitelj zbog povrede odredaba Zakona o parničnom postupku i pogrešne primjene materijalnog prava. Predlaže da ovaj sud pobijanu presudu preinači i usvoji tužbeni zahtjev u cijelosti ili ukine i predmet vrati na ponovni postupak drugostepenom sudu.

U podnesenim odgovorima na reviziju prvo i drugo tuženi su osporili revizijske prigovore i predložili da se revizija odbije kao neosnovana. Prvotuženi je postavio zahtjev za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama razloga navedenih u reviziji i po službenoj dužnosti u smislu odredbe člana 241. Zakona o parničnom postupku (Službene novine F BiH br. 53/03, 73/05 i 19/06, u daljem tekstu ZPP), koji se u ovom predmetu primjenjuje na osnovu člana 106. stav 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku (Službene novine F BiH br. 98/15), ovaj sud je odlučio kao u izreci iz slijedećih razloga:

Revizija je djelimično osnovana.

Predmet spora u ovoj fazi revizijskog postupka je zahtjev za utvrđenje da je prvotuženi povrijedio pravo tužitelja na jednako postupanje na način da je diskriminisao tužitelja zbog pripadnosti drugoj političkoj stranci, što je imalo za posljedicu eliminaciju tužitelja sa radnog mjesta i ostanak bez zaposlenja, kao i duševne bolove, zahtjev za naknadu nematerijalne štete zbog povrede ugleda, časti i dostojanstva u visini od 10.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom, zahtjev da mu drugotuženi uspostavi radno-pravni status tako što će istog vratiti na radno mjesto direktora Z.z. o. T.k., te mu uspostavi sva prava iz radnog odnosa počev od godine pa do ponovnog stupanja na rad, da mu na

ime pripadajućih plaća i naknada plaća za period od do ... godine isplati ukupan iznos od ... KM sa kamatama, kao i da mu uplati iznos od ... KM na ime doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, te mu naknadi troškove parničnog postupka.

U postupku je utvrđeno da je tužitelj rješenjem V. T. k. od godine imenovan za direktora Z. z. o. T. k. na period od četiri godine, da je tužitelj dana godine sa Upravnim odborom drugotuženog zaključio ugovor o radu na osnovu člana 19. Zakona o radu, rješenja V. TK o imenovanju direktora drugotuženog i odluke Upravnog odbora drugotuženog o utvrđivanju plaće direktora, kojim su uredili prava, obaveze, odgovornosti, ovlaštenje, plaću i druga prava iz radno pravnog statusa tužitelja, da je rješenjem V. TK broj od godine tužitelj razriješen dužnosti direktora drugotuženog pozivom na odredbe člana 5. i 29. Zakona o V. T. k. i odredbe člana 18. i 18.a stav 1. alineja 9. Zakona o Z. z. o., da je dana ... godine V. T. k. donijela zaključak kojim je zatraženo od direktora, predsjednika i članova upravnih i nadzornih odbora svih javnih preduzeća, privrednih društava, javnih ustanova (izuzev ustanova obrazovanja) zavoda, agencija i drugih institucija iz nadležnosti T. k. da u roku od 15 dana stave svoje mandate na raspolaganje nadležnim organima koji su ih imenovali kako bi V. T. k. mogla sagledati i definisati svoje programske zadatke i prioritetne ciljeve do kraja mandatnog perioda i utvrditi objektivne mogućnosti nosilaca funkcija za novu realizaciju, kako je to navedeno u zaključku, da je tužitelj uputio dopis od ... godine M. z. TK u kojem je naveo da je imenovan na period od 4 godine te da svoju dužnost obavlja savjesno, odgovorno i u skladu sa važećim propisima i da ne postoji niti jedan valjan razlog, niti pravni osnov za stavljanje njegovog mandata na raspolaganje, da je zaključkom v. i s. TK u ... mjesecu godine odbijen izvještaj o radu Z. z. o. TK za godinu.

Iz obrazloženja prvostepene presude proizilazi da je sud nakon ocjene izvedenih dokaza zaključio da je pobijano rješenje doneseno u skladu sa odredbom člana 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Z. z. o. T. k. (Službene novine TK broj 15/13 od 18.11.2013. godine) kojim je u članu 18 dodan novi član 18 a) kojim su propisani razlozi iz kojih direktor Kantonalnog zavoda može biti razriješen dužnosti i prije isteka mandata, te je alinejom 9. navedenog zakonskog člana određeno da direktor može biti razriješen dužnosti prije isteka mandata ako S.K. i V.k. ne prihvati izvještaj o poslovanju Kantonalnog Zavoda za prethodni izvještajni period čija ustavnost nije osporena. Zbog toga smatra da je tužbeni zahtjev tužitelja usmjeren na poništenje rješenja o njegovom razrješenju sa dužnosti direktora od ... godine i rješenje o imenovanju A. H. za direktora Z. z. o. od godine neosnovan, a time i zahtjevi tužitelja za utvrđenje povrede prava na jednako postupanje i diskriminaciju zbog pripadnosti drugoj političkoj stranci, za naknadu nematerijalne štete, za uspostavu radnopravnog statusa i vraćanje na radno mjesto direktora, naknadu plaće i uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje.

Odlučujući o žalbi tužitelja drugostepeni sud je zaključio da je prvostepeni sud nepravilno odbio tužbeni zahtjev u dijelu kojim je tražio poništenje kao nezakonitog rješenja o razrješenju tužitelja sa dužnosti direktora Z. z. o. TK primjenom navedene odredbe Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Z. z. o. T. k. Po stavu drugostepenog suda tuženi nisu utvrdili odgovornost tužitelja za neuspješan ili nezakonit rad, te se odluka o razrješenju tužitelja kao direktora nije mogla donijeti samo zbog neusvajanja izvještaja o radu (poslovanju). Kako je tužitelj zaključio i ugovor o radu od ... godine kojim su regulisana pitanja iz radnog odnosa to je tuženi povrijedio i odredbe člana 87. do 100.

tada važećeg Zakona o radu. Kako su izmjene Zakona o zavodu zdravstvenog osiguranja došle nakon odbijanja usvajanja izvještaja o radu za godinu u ... mjesecu godine, to se može smatrati da je u konkretnom slučaju utvrđeni razlog za smjenu direktora neusvajanje izvještaja o radu donijet i primijenjen retroaktivno u odnosu na odluku o razrješenju tužitelja. Zbog toga je djelimično usvojio žalbu tužitelja i odlučio kao u stavu I izreke svoje odluke. U odnosu na zahtjev za naknadu nematerijalne štete na ime ostanka bez zaposlenja i duševnih bolova dugostepeni sud cijeni da je taj zahtjev pravilno odbijen jer tužitelj ničim nije dokazivao visinu tražene nematerijalne štete što je bio dužan shodno odredbi člana 126. ZPP i člana 200. ZOO. Kako je u vrijeme zaključenja glavne rasprave ... godine tužitelju preostalo mandata u trajanju od godinu i dva mjeseca, drugostepeni sud nalazi da je prvostepeni sud pogriješio što nije obavezao tužene da tužitelja vrate na radno mjesto direktora do isteka mandata do godine. Međutim, kako je u vrijeme postupanja po žalbi tužitelju istekao mandat za period za koji je imenovan na mjesto direktora to proizilazi da bi promijenjena odluka prvostepenog suda bila neizvršiva, pa je iz tog razloga odbio žalbu tužitelja u odnosu na ovaj zahtjev. Dugostepeni sud nalazi neosnovanim i zahtjev za isplatu naknade plaća u iznosu od ... KM i doprinosa za PIO/MIO, ali iz drugih razloga u odnosu na razloge prvostepenog suda. S obzirom da se tužitelj zaposlio u P. BiH u ... godine, to nema pravo na naknadu plaće za traženi period od ... godine do dana sačinjavanja nalaza vještaka ekonomske struke, nego samo pravo na naknadu razlike manje isplaćenih plaća na novom radnom mjestu, ali na tu okolnost tužitelj nije predlagao provođenje dokaza.

Odluka drugostepenog suda ne može se u cijelosti prihvatiti zakonitom i pravilnom.

Po ocjeni ovog suda, imajući u vidu razloge pobijane presude i razloge i sadržaj žalbe tužitelja, revident osnovano ukazuje da drugostepeni sud nije ocijenio žalbene navode koji su od odlučnog značaja jer nije naveo niti jedan razlog zašto su isti neosnovani u odnosu na zahtjev za utvrđenje diskriminacije, čime je počinio povrede odredaba parničnog postupka iz člana 209. ZPP u vezi sa odredbom člana 231. istog zakona, što je bilo od uticaja na donošenje pravilne i zakonite odluke.

Prema podacima u spisu tužitelj je tužbeni zahtjev za utvrđenje da je tuženi povrijedio pravo tužitelja na jednako postupanje na način da je diskriminisao tužitelja zbog pripadnosti drugoj političkoj stranci zasnivao na tvrdnjama da je neposredno nakon otpočinjanja rada na mjestu direktora Z.z. o. TK ... godine pa sve do donošenja nezakonitog rješenja o razrješenju prvotuzena i njeni članovi tadašnji ministar ministarstva ... u V. TK A. H., premijer V. TK S.Č., predsjednik upravnog odbora Z.z.o. TK S.B. imenovan od V. TK, ministrica z. u V. TK N. H. kontinuirano vršili diskriminaciju i pritisak na tužitelja zbog članstva u političkoj stranci sa zahtjevom da podnese ostavku na mjesto direktora Z. z. o. TK, jer to mjesto po dogovoru tadašnje većine u S. i V. TK pripalo S..., što je tužitelj odbio. Da mu je p. V. S.Č. saopćio da ga mora smijeniti sa mjesta direktora iako tužitelj odlučno radi posao zbog pritiska S..., a također je je tražio od tužitelja da sam da ostavku. Da su pritisci na tužitelja nastavljeni kontinuirano o čemu je tužitelj neprestano obavještavao svoje najbliže saradnike. Da je V. TK dana godine donijela Zaključak da svi direktori i drugi stave svoje mandate na raspolaganje organima koji su ih imenovali, a koji zaključak je donesen bez ikakvog pravnog osnova bez utvrđivanja činjenica i rezultata rada. Na ove okolnosti tužitelj je

izvodio dokaze saslušanjem svjedoka S. B., S. Č., S. Š., N. H., te je saslušan tužitelj i drugotuženi kao parnične stranke.

Prema odredbi člana 12. Zakona o zabrani diskriminacije (Službeni glasnik BiH broj 59/09) deklaratorni antidiskriminacijski zahtjev je osnovni zahtjev svake tužbe jer je utvrđivanje postojanja diskriminacije uslov sine qua non za razmatranje svih drugih zahtjeva koji proizilaze iz utvrđenja diskriminacije, pa tako i zahtjeva za naknadu nematerijalne štete zbog povrede ugleda, časti i dostojanstva, te pretrpljenih duševnih bolova. Karakteristika nematerijalne štete je da u pravilu nije moguće reparirati istu uspostavljanjem ranijeg stanja kao što je to u slučaju kod materijalne štete, tako da novčana naknada koja se dosuđuje nije reparacija nego samo satisfakcija, odnosno zadovoljenje. Tužitelju se dosuđuje pravična naknada koja se izražava u novcu kojim će se ublažiti, a ne u potpunosti reparirati duševna bol kao da je nije bilo, a prilikom odmjerenja iste mora se voditi računa o značaju povrijeđenog dobra i cilju kome služi ta naknada, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njenom prirodom i društvenom svrhom

(član 200. ZOO). Protivno stavu drugostepenog suda zahtjev za naknadu ovog vida nematerijalne štete ne dokazuju se samo nalazom i mišljenjem vještaka medicinske struke nego po slobodnom sudijskom uvjerenju, ocjenom iskaza tužitelja i saslušanih svjedoka.

Drugostepeni sud je pravilno cijenio da bi tužitelju pripadala samo eventualna razlika plaće koju prima na novom radnom mjestu u odnosu na radno mjesto na koje se zaposlio godine, ali kako je poništeno rješenje o razrješenju tužitelja to tužitelju pripada razlika plaće za period od nezakonitog otkaza ... godine do ... godine kada se zaposlio na novom radnom mjestu. Zbog toga je revizija djelimično usvojena u odnosu na potraživanje naknade plaće i doprinosa PIO/MIO u ovom periodu, dok je u ostalom dijelu ovog zahtjeva revizija odbijena kao neosnovana primjenom člana 248 ZPP.

Zadatak obrazloženja sudske odluke je da iznese subjektivne i objektivne elemente spora, objasni razloge zbog kojih je sud donio odluku sadržanu u izreci presude i na taj način pruži podlogu za kontrolu pravilnosti i zakonitosti odluke koju vrši instacioni sud povodom uloženog pravnog lijeka. Drugostepeni sud u obrazloženju odluke treba cijeniti žalbene navode koji su od odlučnog značaja i označiti razloge koje je uzeo u obzir jer drugostepena odluka treba da sadrži odgovor drugostepenog suda na razloge žalbe. Stoga se iz obrazloženja drugostepene odluke treba vidjeti koje je žalbene razloge drugostepeni sud usvojio, a koje nije i zbog čega.

Pravo na kvalitetno obrazloženu sudsku odluku i prema praksi Evropskog suda predstavlja element prava na pravično suđenje (primjena člana 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama) koji štiti pojedinca od proizvoljnosti jer sudska odluka treba da sadrži razloge koji su dovoljni da odgovore na suštinske aspekte spora, činjenične i pravne i na argumentacije iznesene od stranaka u sporu.

Kako je nepravilna primjena odredbe člana 231. ZPP od strane drugostepenog suda bila od uticaja na donošenje zakonite i pravilne odluke to je primjenom odredbe člana 249. stav 1. ZPP valjalo odlučiti kao u izreci ove presude.

U ponovnom postupku drugostepeni će imajući u vidu razloge navedene u ovom rješenju pravilnom primjenom materijalnog i procesnog prava odlučiti o žalbi tužitelja i donijeti na zakonu zasnovanu odluku za koju će dati potpune i pravilne razloge.

Protivno revizijskim tvrdnjama drugostepeni sud je pravilno odlučio kada je odbio žalbu tužitelja u odnosu na zahtjev za vraćanje na radno mjesto direktora Z.z.o. TK iz razloga koje je dao na strani tri posljednji pasus i strani četiri prvi pasus koje razloge prihvata i ovaj sud kao pravilne pa nema potrebe da se isti ponavljaju. Zbog toga je revizija tužitelja odbijena u ovom dijelu na osnovu člana 248. ZPP.

U skladu sa odredbom člana 397.stav 3 ZPP ukinuta je i odluka o troškovima postupka, o kojima će sud odlučiti u konačnoj odluci.

Predsjednica vijeća
Fatima Imamović s.r.